

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASININ RƏYASƏT HEYƏTİ

Q Ə R A R

№ 13/6

Bakı şəhəri

25 sentyabr 2019-cu il

Akademik Dilqəm Tağıyevin

70 illik yubileyi haqqında

6 yanvar 2020-ci il tarixində Azərbaycan kimya elminin tanınmış nümayəndələrindən olan görkəmli alim, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, AMEA-nın Akademik Murtuza Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun direktoru, kimya elmləri doktoru, professor, akademik Dilqəm Bəbir oğlu Tağıyevin 70 yaşı tamam olur.

Akademik Dilqəm Tağıyev 1971-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirərək Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Qeyri-üzvi və Fiziki Kimya İnstitutunun aspiranturasına daxil olmuş və Moskvaya, SSRİ EA-nın Üzvi Kimya İnstitutuna ezam olunmuşdur. O, 1975-ci ildə kimya elmləri namizədi, 1984-cü ildə isə kimya elmləri doktoru elmi dərəcəsini almaqla kataliz sahəsində SSRİ-də ən gənc yüksəkixtisaslı mütəxəssislər sırasına daxil olmuşdur.

Dilqəm Tağıyev 1986-1991-ci illərdə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Qeyri-üzvi və Fiziki Kimya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini vəzifəsində çalışmışdır. Kataliz sahəsində fundamental və tətbiqi tədqiqatlar aparan, onu yeni elmi biliklərlə zənginləşdirən, elmi və pedaqoji fəaliyyəti bir-birilə uzlaşdırmağı bacaran Dilqəm Tağıyev 2007-ci ildə AMEA-nın müxbir üzvü, 2014-cü ildə isə AMEA-nın həqiqi üzvü seçilmişdir.

Akademik Dilqəm Tağıyev 2013-2018-ci illərdə AMEA-nın Kimya Elmləri Bölməsinin akademik-katibi olmuşdur. 2014-cü ildə AMEA-nın Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun direktoru seçilmişdir. Geniş erudisiyaya, yüksək elmi potensiala və təşkilatçılıq bacarığına malik olan akademik Dilqəm Tağıyev 2017-ci ildə AMEA-nın vitse-prezidenti seçilmişdir.

Tanınmış kimyaçı alim və elm təşkilatçısı olan akademik Dilqəm Tağıyevin əsas tədqiqat sahəsi karbohidrogenlər və onların törəmələrindən müxtəlif monomerlər və qiymətli kimyəvi məhsullar almaq üçün kristallik alümosilikatlar və fosfatlar, heteropoliturşular və

metal-komplekslər əsasında yüksək aktivliyə və seçiciliyə malik katalizatorların alınması və onların təsir mexanizminin tədqiqi olmuşdur.

Seolit katalizi sahəsində Dilqəm Tağıyevin apardığı tədqiqatlar və əldə etdiyi mühüm elmi nəticələr 1983-cü ildə SSRİ-də nüfuzlu mükafatlardan biri olan SSRİ Lenin Komsomolu mükafatına layiq görülmüşdür. Dilqəm Tağıyev kimya və kimya texnologiyası sahəsində bu mükafata layiq görülmüş yeganə azərbaycanlı alim olmuşdur.

Akademik Dilqəm Tağıyevin seolit və metal-silikat katalitik sistemlərində hidrogenləşmə və oksidehidrogenləşmə reaksiyalarının və oksigenin izotop mübadilə proseslərinin tədqiqi kinetikada vacib parametr olan diffuziya əmsalının ekspress təyin üsulunun işlənilməsi, seolitəbənzər quruluşlu fosfatların sintezi, seolitlərdən elektrod komponenti kimi fotoelektrokatalitik proseslərdə istifadənin mümkünlüyü və digər işləri kataliz sahəsində prioritet xarakterli tədqiqatlar olmuşdur.

Alimin çoxillik tədqiqatları nəticəsində neft kimyasında vacib proseslərdən olan izomerləşmə, alkilləşmə, aromatikləşmə və digərləri üçün yeni katalitik sistemlərin yaradılması istiqamətində əhəmiyyətli nəticələr əldə edilmişdir. Onun bioloji fəal kompleks birləşmələrin və mikro məsaməli quruluşa malik klatratların sintezi, dərman maddələrinin immobilizasiyası üçün nanogellərin və Günəş enerjisinin çevrilməsində yeni elektrod materiallarının yaradılması, yumşaq şəraitdə oksidləşmə reaksiyalarını aparan katalizatorların hazırlanması və digər sahələrdə apardığı tədqiqatlar mühüm problemlərə həsr olunmuşdur.

Akademik Dilqəm Tağıyev 750 elmi əsərin, o cümlədən 21 monoqrafiya, kitab və dərslinin, 60 patent və müəlliflik şəhadətnaməsinin müəllifidir. Onun bir çox məqalələri Clarivate Analytics bazasına daxil olan, yüksək impakt faktorlu jurnallarda çap olunmuşdur. Dilqəm Tağıyevin rəhbərliyi ilə 5 elmlər doktoru və 13 kimya üzrə fəlsəfə doktoru hazırlanmışdır.

O, "Azərbaycan Kimya Jurnalı"nın baş redaktoru, Azərbaycan Respublikası Elmi Tədqiqatların Əlaqələndirmə Şurasının üzvü, AMEA Rəyasət Heyətinin nəzdindəki "Yalançı elmə qarşı mübarizə üzrə komissiya"nın sədri, bir çox elmi jurnalların redaksiya heyətinin üzvüdür.

Akademik Dilqəm Tağıyevin elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilmişdir. O, "Əməkdə fərqlənməyə görə" və "Tərəqqi" medalları ilə təltif olunmuş, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar müəllimi fəxri adına layiq görülmüşdür.

Akademik Dilqəm Tağıyevin Azərbaycanda kimya elminin inkişafındakı xidmətlərini və 70 illik yubileyini nəzərə alaraq, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti

QƏRARA ALIR:

1. Akademik Dilqəm Tağıyev AMEA-nın Fəxri fərmanı ilə təltif edilsin.
2. AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasına (tibb üzrə fəlsəfə doktoru Leyla İmanova) və AMEA-nın "Elm" Nəşriyyatına (Səbuhi Qəhrəmanov) tapşırılsın ki, iki ay müddətində akademik Dilqəm Tağıyevin biblioqrafiyasının hazırlanması və nəşri təmin edilsin.
3. AMEA-nın Kimya Elmləri Bölməsinə tapşırılsın:
 - 3.1. Akademik Dilqəm Tağıyevin həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş materialların iki ay müddətində kütləvi informasiya vasitələrində işıqlandırılması təmin edilsin;
 - 3.2. Akademik Dilqəm Tağıyevin təltif edilməsi ilə bağlı iki ay müddətində müvafiq dövlət orqanları qarşısında vəsatət qaldırılması təmin edilsin.
4. AMEA-nın Akademik Mutruza Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini AMEA-nın müxbir üzvü Məhəmməd Babanlıya tapşırılsın:
 - 4.1. İnstitutun elmi şurasında Akademik Dilqəm Tağıyevin 70 illiyinə həsr olunmuş geniş yubiley iclası keçirilsin;
 - 4.2. "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Xəbərlər məcmuəsi" jurnalında akademik Dilqəm Tağıyev haqqında məqalə dərc olunsun.
5. Qərarın icrasına nəzarət AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İbrahim Quliyevə həvalə edilsin.

AMEA-nın prezidenti

AMEA-nın akademik-katibi

akademik Akif Əliyev

AMEA-nın müxbir üzvü

Əminəğa Sadıqov

